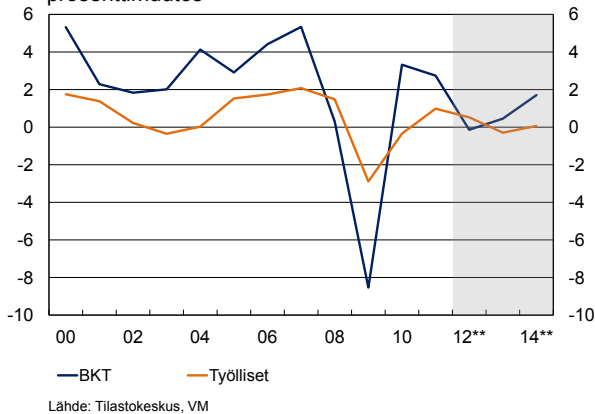

Suhdannekatsaus

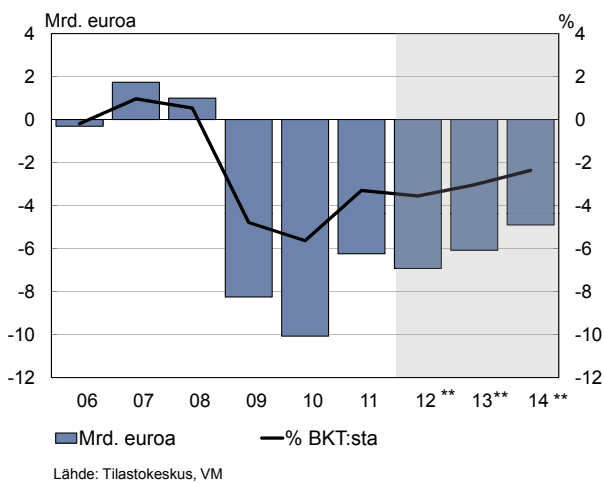
20.12.2012

Valtiovarainministeriön kansantalousosasto

BKT ja työllisyys prosenttimuutos

Valtion rahoitusjäämä

- Kuluvana vuonna kokonaistuotanto ei lisääny lainkaan. Vuoden 2013 BKT:n kasvuksi ennustetaan 0,5 % ja kasvu perustuu sekä kotimaiseen kysyntään että nettovientiin. Vuonna 2014 kasvu kertyy 1,7 %.
- Euroalueen talouskehitys on heikkoa koko ennusteperiodin ajan. Toisin kuin aikaisemmin, maailmantaloudessa kauppa ja tuotanto kasvavat suunnilleen samassa tahdissa. Suomen markkinaosuus maailman tuonnissa jatkaa laskuaan, päinvastoin kuin esimerkiksi Saksan ja Ruotsin.
- Kansainvälisen kysynnän heikkous ja viennin rakennemuutos alentavat Suomen vientiä tänä vuonna. Viennin volyymi laskee 1,7 % viime vuodesta ja viennin osuus BKT:stä putoaa alle 40 prosenttiin. Vuonna 2013 vienti kasvaa noin prosentin.
- Kulutuksen kasvun edellytykset ovat heikentyneet. Ensi vuonna yksityisen kulutuksen kasvu jää vaatimattomaksi, 0,6 prosenttiin. Myös ensi vuonna kotitalouksien velkaantuminen jatkuu käytettävissä olevia tuloja nopeampana.
- Kokonaistuotanto ei saavuta edes vielä vuoden 2014 loppuun mennessä vuoden 2008 tasoa. Erityisesti teollisuus on käymässä läpi rakennemuutosta, mikä heijastuu kasvulukuihin.
- Työllisyys on lähtenyt kuluvan vuoden lopulla heikkenemään ja työllisyys supistuu myös ensi vuonna. Vuonna 2013 työttömyysaste kohoaa 8,1 prosenttiin, mutta toisaalta sen ei odoteta alentuvan olennaisesti seuraavana vuonna talouden virkoamisesta huolimatta.
- Taantuma heikentää julkisen talouden näkymiä. Sopeutustoimista huolimatta valtion talous pysyy selvästi alijäämäisenä ennustejaksolla ja velkaantuminen jatkuu

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Lähivuosien talouskasvu vaimeaa

Valtiovarainministeriön ennusteen taustalla on oletus maailmantalouden ja maailmankaupan vaimeasta kehityksestä ennustejakson aikana. Erityisesti euroalueen talouskehitys tulee olemaan heikkoa. Kuluvana vuonna euroalueen aktiviteetti laskee 0,5 prosenttia ja ensi vuonnakaan kasvua ei kerry. Ulkoisen ympäristön heikkoudella on merkittävä vaikutus Suomen talouteen seuraavien vuosien aikana.

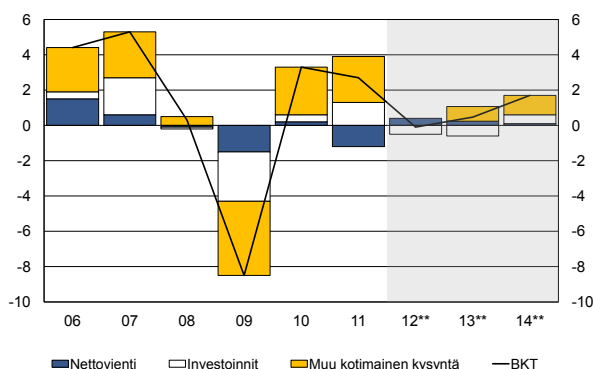
Ennuste pitää sisällään oletuksen euroalueen hitaasta toipumisesta. Rahoitusmarkkinoilla viimeaikainen kehitys on ollut maltillista ja ainakin epävarmuuden nousu näyttää taittuneen. On kuitenkin olemassa riski, että tämänhetkinen odottava tilanne ei ole kestävällä pohjalla. Jos epävarmuus alkaisi uudelleen kärjistyä, osa ennusteen taustalla olevista oletuksista ei enää pätsisi ja riskit koskien Suomen taloutta olisivat alasuuntaiset.

Kuluvan vuoden BKT:n ennustetaan supistuvan 0,1 %. Yksityinen kulutus on kuitenkin kehittynyt varsin myönteisesti. Nettoviennin vaikutus on myös positiivinen. On kuitenkin huomattava, että tämä johtuu tuonnin supistumisesta vielä vientiä enemmän. Aktiviteettia alentaa investointien aleneminen 2,3 % sekä varastojen ja tilastovirheen poikkeuksellisen negatiivinen vaikutus. Suuren tilastovirheen takia on syytä varautua siihen, että vuositilinpäiden valmistuttua myös vuoden sisäinen kasvuprofiili voi muuttua.

Työllisyys on tänä vuonna kehittynyt hämmästyttävän hyvin suhteessa tuotantoon. Työttömyysaste on jatkanut laskuaan loppusyksyyn asti, mutta ennuste pitää sisällään oletuksen työttömyyden kääntymisestä loppuvuonna nousuun. Työttömyyden vuosikeskiarvoksi ensi vuonna ennustetaan 8,1 %. Yksikkötyökustannusten ennustetaan kohoavan tänä vuonna nopeasti, yli neljä prosenttia, samalla kun sekä tuotanto että työn tuottavuus supistuvat ja nimelliset työvoimakustannukset toisaalta kohoavat yli 3 prosenttia.

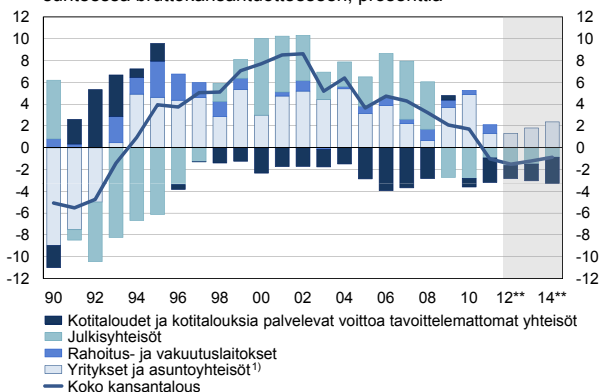
Kuluvan vuoden lopun heikko taloudellinen kehitys vaikuttaa myös vuoden 2013 kasvuun negatiivisen kasvuperinnön johdosta. Ensi vuoden kasvuksi ennustetaan 0,5 %, ja kasvun odotetaan kohenevan vuoden loppua kohti. Ulkomaankaupassa viennin arvo nousee tuontia suuremmaksi ja siten kauppataase kääntyy lievästi positiiviseksi. Palvelutase ja tuotannon tekijäkorvaukset ja tulonsiirrot pysyvät negatiivisina ja siten myös vaihtotase pysyy 1,2 % alijäämäisenä suhteessa BKT:hen. Yksityisen kulutuksen näkymät ensi vuodelle ovat vaisut. Syynä tähän on erityisesti heikko reaalitylöjen kehitys johtuen kotitalouksien kohtaamasta korkeammasta verorasituksesta ja heikkenevästä työllisyystilanteesta. Kotitalouksien käytettävissä olevan reaalitylöjen ennustetaan pysyvän ennallaan. Kotitalouksien velkaantuminen jatkuu edelleen tulokehitystä nopeampana. Yksityiset investoinnit jatkavat laajapohjaista alenemistään ja varsinkin talonrakennusinvestointien näkymät ovat heikot. Tulevan kasvupotentiaalilta ongelmallista on kone- ja laiteinvestointien aleneminen. Työttömyyden vuosikeskiarvoksi ennustetaan 8,1 %. Työttömyysaste-ennuste pitää sisällään varsin merkittävän työttömyyden heikkenemisen ensi vuoden aikana. Ensi vuonna voimaanastuvien veronkorotusten vaikutus inflaatioon on 0,7 prosentin luokkaa ja vuosi-inflaatioksi ennustetaan 2,2 %.

BKT:n kasvu Suomessa ja siihen vaikuttavat tekijät prosenttiyksikköä

Lähde: Tilastokeskus, VM

Nettoluotonanto sektoreittain suhteessa bruttokansantuotteeseen, prosenttia

1) Sisältää rahoitussektorin vuosina 2012-2014

Lähde: Tilastokeskus, VM

Valtiontalouden arvioidaan olevan ensi vuonna noin 6,1 mrd. euroa alijäämäinen kansantalouden tilinpidon käsittein, mikä on noin 3,0 % suhteessa kokonaistuotantoon. Tänä vuonna valtio ottaa velkaa budjetoitua nettoraohoitustarvetta vähemmän, koska valtion kassa-asema ja maksuvalmius ovat hyvät. Valtion velkaantuminen ei kuitenkaan taitu ennustejakson aikana.

Vuoden 2014 kohdalla ennuste perustuu oletukseen kansainvälisen talouden virkoamisesta. Maailmantalous kasvaa tuolloin hieman yli 4 prosenttia ja maailmankauppa lähes kuusi prosenttia. Euroalueen talouskasvu on kuitenkin hidasta ollen prosentin luokkaa. Kansainvälisen aktiviteetin nousun ja epävarmuuden pienentymisen johdosta tavaroiden ja palvelusten vienti lisääntyy ja sitä myötä myös investoinnit kääntyvät nousevalle uralle. Myös yksityinen kulutus lisääntyy ja siten BKT:n ennustetaan nousevan 1,7 %.

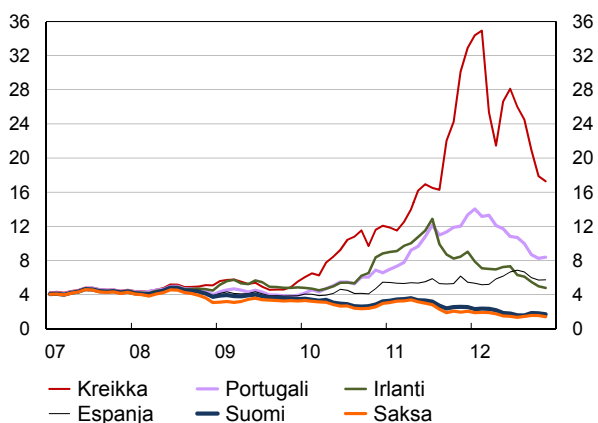
Sekä lyhyet että pitkät reaalikorot ovat laskeneet pitkään ja lyhyet reaalikorot ovat olleet monissa teollisuusmaissa negatiivisia jo kolme vuotta. Muun muassa Sveitsissä ja Saksassa 2 vuoden obligaatioiden nimellisetkin korot ovat kääntyneet negatiivisiksi. Euroalueella sekä korot että rahoitusmarkkinat ovat eriytyneet voimakkaasti ja kriisimaissa korot ovat monta prosenttiyksikköä korkeammat kuin parhaan luokituksen maissa. Kasvan epäluottamuksen vuoksi rajat ylittävä rahoitus on vähentynyt euroalueella. Sekä lyhyet että pitkät korot pysyvät poikkeuksellisen matalina – paitsi kriisimaissa – ja aloittavat normalisoitumisen vasta vuoden 2013 jälkimmäisellä puoliskolla. Euroopan keskuspankin pitkän aikavälin rahoitusoperaatiot ovat kuitenkin tarjonneet rahoitusmarkkinoille runsaasti likviditeettiä, ja yhdessä ehdollisen OMT-ohjelman kanssa rauhoittaneet finanssikriisiä ja osaltaan luoneet edellytyksiä kriisin talttumiseksi.

Myös tehdyt päätökset koskien esimerkiksi pankkivalvontaa ja Euroopan vakausmekanismia ovat olleet oikeansuuntaisia ja rauhoittaneet tilannetta. Pankkijärjestelmän riskilisien nousu on taittunut ja varsinkin suuret pankit ovat onnistuneet pääomittamisessa. Osakemarkkinoilla tilanne on myös kehittynyt viime aikoina suotuisasti.

Ennusteeseen sisältyvät riskit ovat edelleen pääosin negatiivisia ja liittyvät suurelta osalta euroalueen kriisin mahdolliseen uudelleen kärjistymiseen julkisen sektorin velkaantumisen jatkuessa euroalueen kriisimaissa. Reaalitalouden ennustettua heikompi kehitys johtaisi julkisen talouden rahoitusaseman huononemiseen ja sitä kautta rahoitusmarkkinoilla epävarmuuden nousuun. Heikosta reaalitaloudellisesta kehityksestä seuraa ajan mittaan ongelmia pankki- ja rahoitussektorille. Kriisimaissa pankit eivät pysty hankkimaan riittävästi rahoitusta alhaisilla euribor-koroilla, vaan niiltä vaaditaan korkeampaa korkoa, mikäli ne edes pääsevät pankkien väliselle markkinalle. Pankkisektorin riskipreemion mittarit, kuten vakuudettoman euribor- ja vakuudellisen eurepo-korkojen ero, voivat aliarvioida rahoitussektorin luottamuspulaa kriisin oloissa. Korkeat korot vaikeuttavat kriisimaiden pankkien asemaa ja saattavat johtaa noidankehään: rahoituksen kallistuminen ja heikentynyt pääsy pankkien väliselle markkinalle johtaa luoton alenemiseen. Tämä edelleen hidastaa aktiviteettia ja heikentää julkisen talouden tasapainoa näissä maissa, mikä puolestaan edelleen heikentävät luottamusta pankkijärjestelmän vakauteen.

Kotimaassa on riskinä työmarkkinoiden tilanteen muodostuminen ennustettua heikommaksi. Tähän voi johtaa yksityisen kulutuksen ennustettua heikompi kehitys yhdistettynä kotitalouksien luottamuksen edelleen heikkenemiseen ja varovaisuussäästämisen lisääntymiseen. Pitkään jatkuneen vaimean kasvun seurauksena yritysten kyky vastaanottaa uusia shokkeja on heikentynyt ja se näkyy työn kysyntäpotentiaalissa.

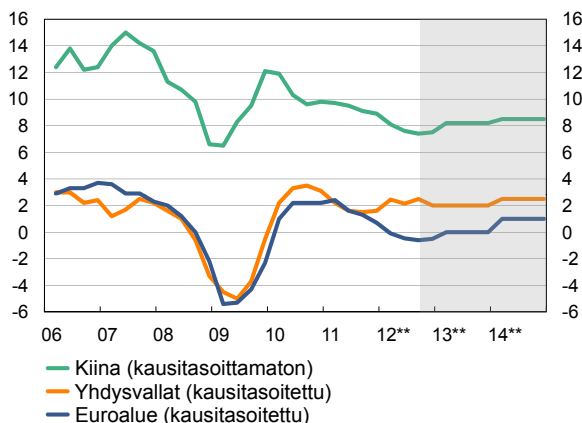
Pitkät korot euroalueella prosenttia

Lähde: Reuters

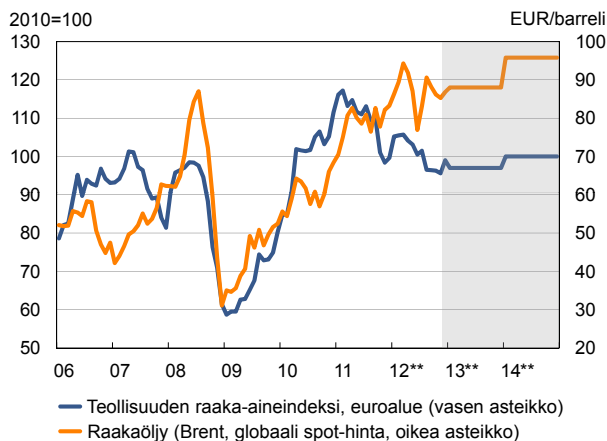
Kansainvälinen talous – euroalueen kehitys heikkoa, aallonpohja ohitetaan 2013?

Bruttokansantuote määrän muutos, prosenttia

Lähde: Kansalliset tilastoviranomaiset, VM

Raaka-aineiden hinnat EUR

Lähde: Hamburgisches WeltWirtschafts Institut, Macrobond, VM

Maailmantalouden kasvu hidastui vuoden 2011 loppupuolella ja kasvun hidas vaihe jatkuu vielä ainakin vuoden 2013 alkupuolella. Kasvun hidastumisen taustalla ovat hallitusten elvytystoimien päättyminen, julkisten talouksien vakauttamistarpeet sekä yksityisen kysynnän hauraus. Useassa teollisuusmaassa julkisen talouden, kotitalouksien ja rahoituslaitosten on yhtä aikaa vahvistettava rahoitusasemaansa, jolloin kysyntä heikkenee ja kasvu hidastuu. Maailman ostovoimakorjatun bruttokansantuotteen kasvu palaa noin 4 prosentin vauhtiin vuoden 2013 jälkimmäisellä puoliskolla. Kasvun painopiste on edelleen kehittyvissä talouksissa, vaikka niissäkin kasvu pysyy aiempaa vaimeampana.

Finanssikriisin jälkeen maailmankauppa ja globalisaation eteneminen ovat hidastuneet. Kun 1990- ja 2000-luvulla kauppa kasvoi selvästi tuotantoa nopeammin, nyt kauppa ja tuotanto kasvavat suunnilleen samassa tahdissa. Lisäksi Suomen markkinaosuus maailman tuonnissa jatkaa laskuaan, päinvastoin kuin esimerkiksi Saksan ja Ruotsin.

Yhdysvaltain elpyminen on historiallisen hidasta ja kasvu jää koko ennustehorisontilla alle 3 prosentin. Kasvu rajoittaa ennen kaikkea kotitaloussektorin taseiden tervehdyttäminen. Maltillisen kulutuskysynnän vuoksi myös työllisyys kohenee hyvin hitaasti.

Euroalue ja EU ovat kääntyneet lievään taantumaaan joka oikenee hitaaksi kasvuksi vuoden 2013 lopulla. Kasvu hidastavat useiden jäsenvaltioiden heikko kilpailukyky, julkisten talouksien mittavat vakautustarpeet, kuluttajien ja yritysten epäluottamus sekä teollisuusmaiden tuontikysynnän heikkous. Esimerkiksi Euroopan vahvimpiin talouksiin kuuluvat Ruotsi ja Saksa yltävät ennusteperiodilla vain noin 1–2 prosentin kasvuvauhtiin. Talous- ja rahoituskriisin kanssa painivien maiden taloudet supistuvat vielä vuonna 2013.

Venäjän talous on kasvanut yli 4 prosentin vauhtia korkeana pysyneen öljyn hinnan ansioista. Jatkossa korkeana pysyttelevä öljyn hinta ei kuitenkaan enää tuo vastaavaa kasvua kapasiteettipulan ja vähäisten investointien vuoksi. Pidemmällä aikavälillä kasvua hidastaa maan talousjärjestelmän ja markkinoiden toiminnan kankeus sekä kasvua tukevien rakenneuudistusten puuttuminen. Toisaalta maan WTO-jäsenyys saattaa keskipitkällä aikavälillä piristää aktiviteettia, investointeja ja kansainvälistä kauppaa.

Kiinan kasvua hidastaa teollisuusmaiden laimea kysyntä. Kasvu pysyttelee kuitenkin 8 prosentin tuntumassa koko ennusteperiodin, jos maan elvytyspolitiikka onnistuu.

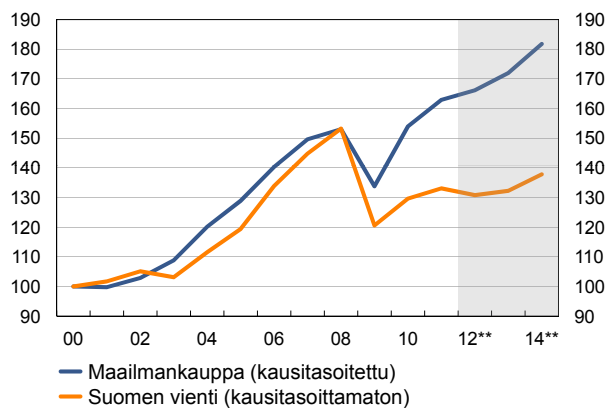
Vuonna 2012 euroalueen inflaatio on noin 2,5 prosenttia muun muassa kalliina pysyvän energian ja verojen korotusten vuoksi, mutta kuluttajahintojen nousu hidastuu vähän alle 2 prosentin vauhtiin vuonna 2013. Myös pidemmän aikavälin inflaatio-odotukset useissa teollisuusmaissa ovat maltilliset, alle 2 %, mikä tarjoaa keskuspankeille mahdollisuuden epätavallisen rahapolitiikan jatkamiseen.

Maailmantalouden riskit painottuvat edelleen negatiiviselle puolelle. Yhdysvalloissa epävarmuutta kohottaa niin sanottu budjettijyrkänne (fiscal cliff): väliaikaiset veronalennukset, pidennetyt työttömyyskorvaukset sekä eräät julkisen talouden sopeutustoimien lykkäykset päättyvät vuodenvaihteessa 2012–2013, ellei poliittinen järjestelmä pääse sopuun niiden jatkosta. Näiden väliaikaisten toimien yhteissumma on noin 4 % BKT:sta ja toimien päättyminen saattaa alentaa kasvua jopa kolmella prosenttiyksiköllä vuonna 2013. Epävarmuudet siitä, miten poliittinen

järjestelmä tulee yhtäältä hoitamaan lyhyellä aikavälillä elvytystoimet ja toisaalta pidemmällä aikavälillä julkisen sektorin mittavan vakauttamisen, saattavat alentaa kysyntää ennustetta enemmän. Yhdysvaltain suuren maailmanmarkkinaosuuden mukaisesti alentunut aktiviteetti heijastuu myös monien muiden maiden vientikysyntään.

Maailmankauppa

2000=100

Lähde: CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis, Tilastokeskus, VM

Viennin kasvuodotukset heikot

Kansainvälisen kysynnän heikkous ja viennin rakennemuutos alentavat Suomen vientiä tänä vuonna. Viennin volyymi laskee 1,7 % viime vuodesta ja viennin osuus BKT:stä putoaa alle 40 prosentin. Ensi vuonna vienti pääsee hitaaseen kasvuun epävarmuuden vähentyessä euroalueella ja vientikysynnän piristytessä myös muualla maailmassa. Vuonna 2013 vienti kasvaa noin prosentin. Maailmankaupan vahvistuessa v. 2014 myös Suomen viennin kasvu kiihtyy runsaaseen neljään prosenttiin. Suomen viennin kasvuvauhti jää kuitenkin maailmankaupan kasvusta ennustevuosina eikä viennin taso saavuta finanssikriisiä edeltäviä lukuja. Suomen viennin tulevaisuus riippuu viime kädessä suomalaisten yritysten kyvystä kehittää tuotteita, joille löytyy kysyntää. Toisaalta yritysten kilpailukykyä voidaan pyrkiä parantamaan pitämällä hinta- ja kustannuskehitys maltillisena.

Tuonti alenee tänä vuonna noin 2,5 %, kun viennin laskun lisäksi myös investoinnit vähenevät. Heikko investointikehitys ja vaatimaton kulutus hidastavat tuonnin kasvua myös ensi vuonna ja kasvuvauhti jää 0,5 prosenttiin. Vuonna 2014 tuonti lisääntyy jo selvästi enemmän viennin ja vauhdittuvien investointien vetämänä. Myös kulutus piristyy hieman. Tuonnin kasvuvauhti kiihtyy 3,8 prosenttiin.

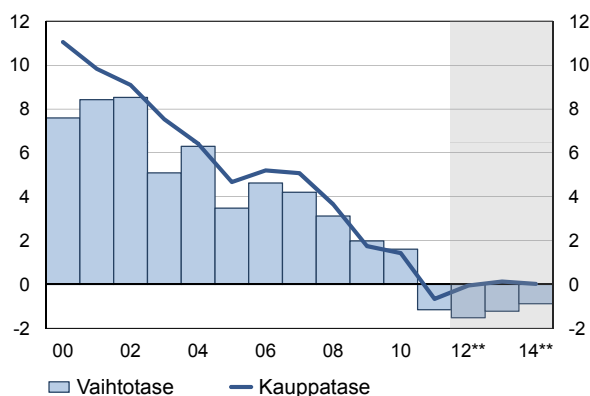
Tuontihinnat nousevat tänä vuonna vientihintoja vauhdikkaammin erityisesti öljyn hinnan nousun takia ja vaihtosuhte heikkenee. Seuraavina vuosina vaihtosuhteen heikentyminen kuitenkin hidastuu.

Kansantalouden tilinpidon mukainen kauppataase on lähes tasapainossa vuosina 2012–2014. Viime vuoden runsaan miljardin euron kauppataaseen alijäämän kutistumisen taustalla on tavaratuonnin nopea lasku tänä vuonna. Seuraavina vuosina kauppataase pysyy lähellä tasapainoa, vaikka vienti vetää heikosti. Tämä johtuu siitä, että myös tavaratuonti kasvaa hitaasti investointien ja kulutuksen laahatessa. Tavaroiden ja palvelujen tase jää kuitenkin tänä vuonna lähes yhtä heikolle tasolle kuin viime vuonna palvelujen viennin laskiessa. Tavaroiden ja palvelujen tase paranee seuraavina vuosina maailmankaupan vauhdittuessa ja vuonna 2014 tase on noin 0,5 mrd. euroa alijäämäinen.

Vaihtotase jää selvästi miinukselle tänä vuonna palvelujen ulkomaankaupan heikon kehityksen vuoksi ja myös nettotuotannon tekijäkorvaukset alentuvat viime vuodesta. Vaihtotaseen alijäämä on suurimmillaan tänä vuonna noin 3 mrd. euroa. Alijäämä pienenee seuraavina vuosina, vuonna 2014 vaihtotaseen alijäämä on noin prosentin bkt:stä.

Vaihto- ja kauppataase

suhteessa bruttokansantuotteeseen, prosenttia

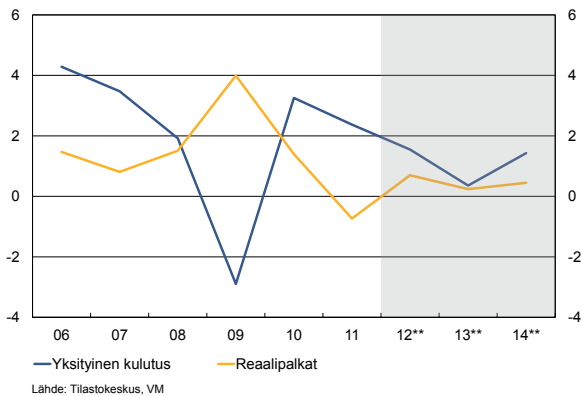
Lähde: Tilastokeskus, VM

Kulutuksen kasvun edellytykset heikkenemässä

Kuluttajien kokema epävarmuus on loppukesän ja syksyn aikana lisääntynyt selvästi. Odotukset niin oman talouden kuin erityisesti koko kansantaloudenkin kehityksestä ovat kuluttajabarometrin tietojen perusteella heikentyneet tuntuvasti. Kuluttajien kokema työttömyyden uhka ei kuitenkaan vielä ole lisääntynyt samassa suhteessa kuin odotukset yleisen taloudellisen tilanteen heikkenemisestä. Yksityisen kulutuksen määrän kasvun arvioidaan yltyvän tänä vuonna 1½ prosenttiin. Kestokulutushyödykkeiden kysyntä kuitenkin supistuu. Tähän vaikuttaa paitsi kuluttajien

Yksityinen kulutus ja reaali-palkat

määrän muutos, prosenttia

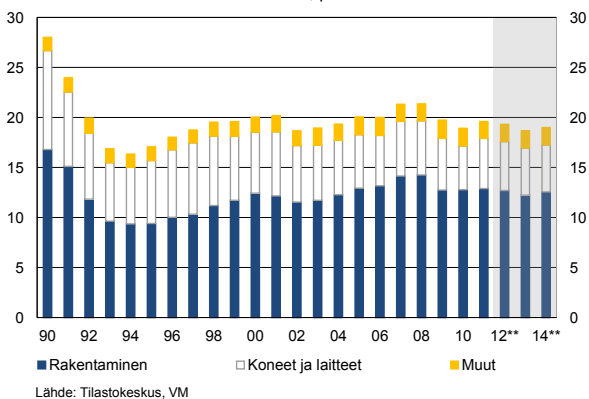

kokeman epävarmuuden lisääntyminen niin myös se, että huhtikuussa voimaantulleen autoverouudistuksen jälkeen kuluttajien rekisteröimien uusien ajoneuvojen lukumäärä on kääntynyt laskuun. Kotitalouksien säästämistä kääntyy nousuun tänä vuonna. Tammi - lokakuussa kotitalouksien velan kasvu on jatkunut edelleen nopeana. Voimakkaimmin kasvoivat asuntoluotot, jotka lisääntyivät lähes 6 prosenttia vuodentakaiseen verrattuna. Kehitystä on ylläpitänyt alhainen korkotaso, joka on edelleen jatkanut laskuaan. Myös ensi vuoden maaliskuussa voimaantuleva varainsiirtoveron muutos ja pelot lainaehtojen kiristymisestä voivat tilapäisesti vilkastuttaa asuntokauppaa ja lisätä sitä kautta velkaantumista lähikuukausina.

Ensi vuonna yksityisen kulutuksen kasvu jää vaatimattomaksi. Kestokulutushyödykkeiden kysynnän supistuminen jatkuu joskin tämänvuodesta hitaammin. Nopeimmin kasvaa palvelujen kysyntä. Kulutuskysyntää rajoittaa ennen muuta reaalityöiden heikko kehitys. Valtion ansiotuloveroasteikkoihin ei tehdä lainkaan inflaatiotarkistuksia ja samanaikaisesti keskimääräinen kunnallisveroaste nousee. Lisäksi arvonlisäverokannan nosto heikentää kuluttajien ostovoimaa. Korkotason aleneminen pienentää sekä korkotuloja että -menoja. Korkotulot alenevat kuitenkin korkomenoja voimakkaammin pankkien lainamarginaalien noustessa ja velan määrän kasvun jatkuessa edelleen myös ensi vuonna kotitalouksien käytettävissä olevia tuloja nopeampana. Kuluttajien odotusten ennakoidaan kohenevan ensi vuoden aikana, mikä näkyy kotitalouksien säästämistason laskuna. Vuonna 2014 yksityisen kulutuksen ennustetaan nousevan 1,4 %.

Investoinnit

suhteessa bruttokansantuotteeseen, prosenttia

Vaimea talouskehitys vähentää yritysten ja kotitalouksien investointeja

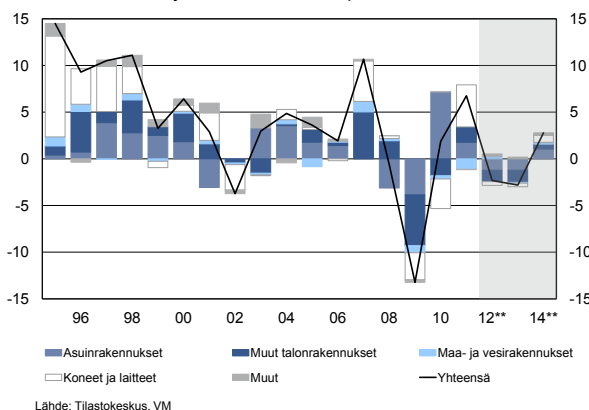
Kansantalouden investointien ennustetaan supistuvan keskimäärin 2,5 % sekä 2012 että 2013. Supistuminen on suhteellisen laaja-alaista. Kansantalouden investointiaste kääntyy uudelleen laskuun tänä vuonna ollen 19,3 %. Vuonna 2014 investointien ennustetaan kääntyvän kasvuun.

Kuluvan vuoden tilasto- ja tutkimusjulkistukset ovat osoittaneet kansantalouden investointien supistuneen hieman odotettua nopeammin. Suurimmat muutokset ovat kone-, laite- ja kuljetusvälineinvestoinneissa. Näkymät ovat puolestaan heikentyneet nopeimmin rakentamisessa. Asuntojen sekä erityisesti muiden rakennusinvestointien aloitukset sekä myönnettyjen rakennusluovutusten kolmannella neljänneksellä jo kaksinumeroisesti jäljessä viime vuoteen nähden. Investointiennusteissa oletetaan kuitenkin, että ensi vuoden loppupuolella aloitukset kääntyvät kasvuun, joskin hitaasti. Rakennusten korjaamisen odotetaan jatkuvan suhteellisen vakaana.

Maa- ja vesirakentamisen investointien arvioidaan kasvavan tänä vuonna, koska valtion investoinnit palautuvat normaalitasolle viime vuoden poikkeuksellisen matalalta tasolta. Vaisumman talonrakentamisen myötä koko infra-alan näkymät ovat kuitenkin heikot myös ensi vuodelle. Kone-, laite- ja kuljetusvälineinvestointien arvioidaan supistuvan lievästi sekä tänä että ensi vuonna. Toisaalta suurten kuljetusvälineiden ja työkojen ensirekisteröinnit näyttäisivät kehittyvän kuluvaan vuonna lähellä viime vuoden tasoa.

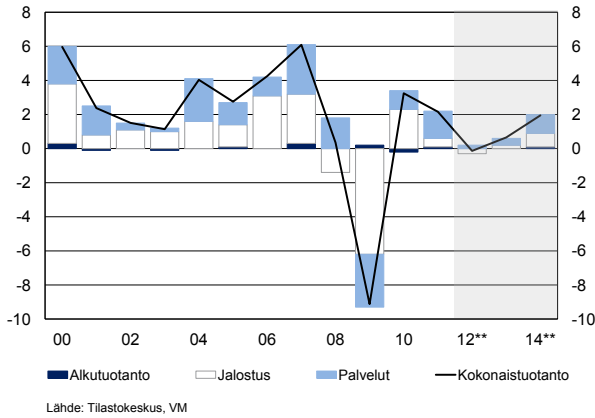
Investoinnit

määrän muutos ja kasvuvaihtelut, prosenttia

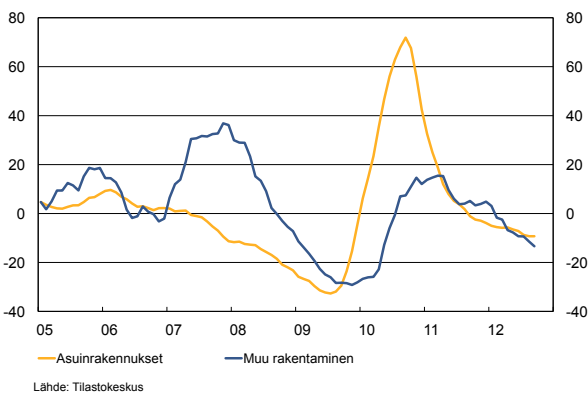
Kokonaistuotanto toimialoittain

määrän muutos ja kasvuvaihtokset, prosenttia

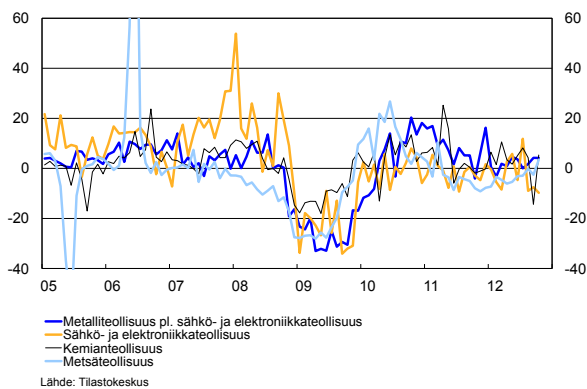
Uudisrakentamisen volyymi-indeksi

muutos vuodentakaiseen, prosenttia

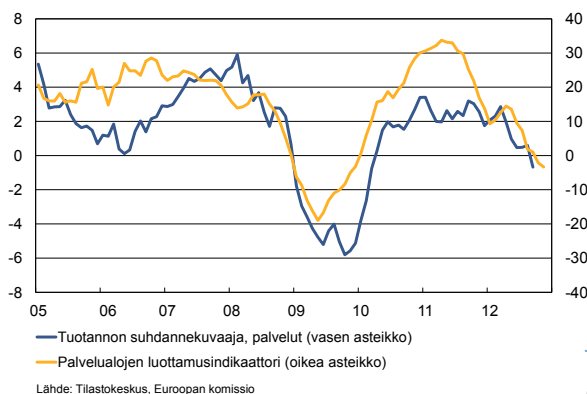
Teollisuustuotannon volyymi-indeksi toimialoittain

muutos vuodentakaiseen, prosenttia

Palvelutuotanto

muutos vuodentakaiseen, prosenttia ja saldoluku, 3 kk

Talouden rakennemuutos hidastaa tuotannon kasvua

Talous on taantumassa myös tarjonnan näkökulmasta, sillä toimialojen yhteenlaskettu arvonlisäys supistui toisella ja kolmannella vuosineljänneksellä. Päätoimialoista heikoimmin on kehittynyt palvelutuotanto, erityisesti kaupan myynti sekä rahoitus- ja vakuutusalan tuotanto. Teollisuuden tuotanto kääntyi kasvuun toisella vuosineljänneksellä, enimmäkseen metsäteollisuuden sekä energiahuollon kasvun seurauksena. Rakentamisen arvonlisäys on alkuvuonna ollut erittäin vaihtelevaa, mutta laskevalla uralla.

Lyhyellä aikavälillä tuotantonäkymät ovat huonot. Lopputuotevarastojen taso on edelleen keskimääräistä korkeammalla etenkin teollisuudessa. Suhdannekyselyjen mukaan monella toimialalla tuotannon kasvun suurin este on yhä enenevässä määrin kysynnän vähäisyys. Kemianteollisuudessa tosin kapasiteetin puute on kysynnän ohella keskimäärin yhtä suuri kasvun este. Rahoitus- ja vakuutusaloilla sekä kiinteistöpalveluissa kysyntä on entistä pienempi kasvun hidaste. Kiinteistö- sekä sosiaalipalveluissa sen sijaan ammattityövoiman puute vaivaa yrityksiä kaikkein yleisimmin. Rakentamisen tuotanto kärsii uudisrakentamiseen myönnettyjen rakennuslupien voimakkaasta vähenemisestä. Tämä on seurausta kotitalouksien kasvaneesta varovaisuudesta asuntoinvestointeihin sekä teollisuuden ja palvelujen vähentyneestä tilatarpeesta.

Suhdannekäänteestä on vielä vähän merkkejä. Uusien tilausten arvon lasku teollisuudessa päättyi kolmannella neljänneksellä. Tilauskanta on kuitenkin supistunut vähäiseksi, sillä keskimäärin teollisuusyritysten tilaukset riittävät arviolta vain runsaan kahden kuukauden tuotantoon. Palveluilla liikevaihto lisääntyy edelleen, mutta se lienee pitkälti hintojen nousun ansiota sillä tuotantomäärät ovat supistuneet jo kolmen vuosineljänneksen ajan. Korjausrakentaminen hidastaa rakennustuotannon laskua.

Vientikysynnän vaimuus sekä kotimaisen investointikysynnän heikentyminen painavat toimialoittaisten arvonlisäysten kehityksen hyvin vaimaksi kahden seuraavan vuoden aikana. Tänä vuonna kokonaistuotanto jopa hieman supistuu eikä kasvu yllä edes yhteen prosenttiin ensi vuonnakaan. Vuonna 2014 kokonaistuotanto ylittää niukasti 2000-luvun keskimääräiseen noin kahden prosentin kasvuvauhtiin. Teollisuustuotantoa vaimentaa metsäteollisuuden pitempään jatkunut rakennemuutos, jossa tuotantokapasiteettia on lisätty kasvavilla markkina-alueilla. Elektroniikkateollisuudessa on käynnissä vastaavanlainen tuotannon uudelleenjako. Teollisuudessa kemian- sekä metallitoimialoilla on vähiten huonot suhdannenäkymät. Palveluissa kaupan myyntikehitystä vaimentaa heikosti kehittyvä ostovoima, joten parhaimmat kasvuedellytykset ovat yritystoimintaa palvelevilla toimialoilla.

Tuotantoennuste on selvästi aiemmin arvioitua heikompi, vaikka teollisuuden tuotannon odotetaan supistuvan hieman odotettua maltillisemmin. Pääosin heikentynyt suhdannekehitys on seurausta palvelujen ennakoimattomasta taantumasta. Myös rakentamisen tuotanto supistuu uudisrakentamisen laaja-alaisen heikkouden seurauksena odotettua enemmän. Kokonaistuotanto ei saavuta vuodenvaihteen 2007/2008 tuotannon tasoa vielä vuoden 2014 lopulla, vaikka palveluilla ja rakentamisessa tuo taso ylittyikin.

Työllisyystilanne heikkenee

Työllisten määrä kasvaa edelleen kuluvana vuonna huolimatta talouskasvun supistumisesta. Myös tehdyt työtunnit lisääntyvät tänä vuonna suhteessa viimevuotiseen tasoon. Kun tuotanto ei toisaalta kasva, merkitsee tämä työn tuottavuuden heikkenemistä, mikä on historian valossa hyvin poikkeuksellinen tilanne. Näyttää siltä, että yritysten verrattain hyvä kannattavuustilanne on finanssikriisin jälkeisestä heikentymisestäään huolimatta mahdollistanut työvoiman pitämisen töissä pahojen päivien yli. Eriyisen paljon tuottavuus heikkenee kuluvana vuonna palveluissa, joissa työpanos kasvaa päätoimialoista eniten, vaikka tuotannon kasvu on olematonta. Palvelujen työllisyys on kasvanut erityisesti yritystoimintaa palvelevilla toimialoilla, mutta myös sosiaali- ja terveystaloudissa.

Vuonna 2011 työikäinen väestö (15-64 – vuotiaat) alkoi supistua suurten ikäluokkien eläkkeelle jäämisen käynnistyttyä. Näyttää kuitenkin siltä, että viime vuoden tapaan työmarkkinoiden osallistumisasteen paranemisen ansiosta työvoima ei vielä kuluvanakaan vuonna supistu. Vuodet 2012-2014 ovat työikäisen väestön nopeimman supistumisen aikaa (keskimäärin n. 17 000 henkilöä vuosittain), joten työvoima alkaa ennusteajanjakson loppua kohden vähentyä.

Työttömyys on kääntynyt kasvuun, mutta suhdannekäänte on toistaiseksi näkynyt selvemmin rekisteröidyssä työttömyydessä kuin työvoimatutkimuksen mukaisessa työttömyydessä. Tilastot poikkeavat toisistaan sekä nuorten että keski-ikäisten kohdalla siten, että työttömyyden käänne huonompaan on rekisterien mukaan tapahtunut hiukan aiemmin. Ikään-tyneiden työttömyys on puolestaan työvoimatoimistojen rekisterien mukaan kasvanut tasaisesti vuoden 2009 puolivälin jälkeen, kun taas haastattelujen perusteella aktiivisesti työtä etsivien 55-64 -vuotiaiden määrä ei ole kesän 2010 jälkeen enää kasvanut kuluvan vuoden kolmatta neljänestä lukuun ottamatta.

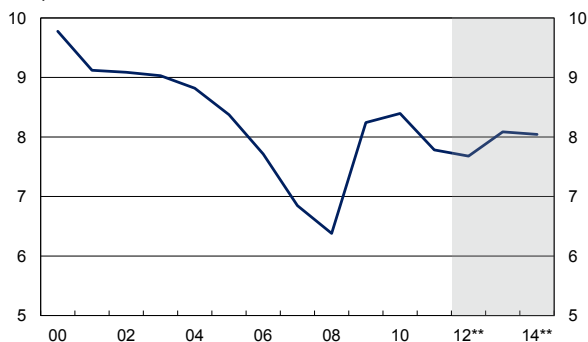
Jo pitkään jatkunut vaimea suhdannekehitys alkaa painaa myös työllisyyttä.

Kuluvan vuoden heikon taloudellisen kehityksen ennakoidaan heijastuvan ensi vuoden puolella työllisyyden heikkenemiseen. Työllisten määrä vähenee 0,3 prosenttia ja työttömyysaste kohoaa miltei puoli prosenttiyksikköä kuluva vuodesta 8,1 prosenttiin. Vaikka Suomen talouden finanssikriisin jälkeisten vuosien yhteenlaskettu tuottavuuskehitys on ollut erittäin heikkoa, sen ei odoteta realisoituvan työttömyyden jyrkempänä kasvuna osittain siksi, että työvoiman alkaessa ikääntymisen johdosta pienentyä työllisyystilanteen heikkeneminen ei näy täysimääräisesti työttömyyden kasvuna. Työllisyyden mittavampaa heikkenemistä puskuroi myös ennakoitu talouden palveluvaltaistumisen jatkuminen.

Lyhyen aikavälin tuotanto-odotusten jatkuessa kehnoina työllisyyden merkittävää pirstymistä ei ole koko ennusteperiodilla näköpiirissä. Vaikean talouskasvun lisäksi työllisyyden paranemista ja työttömyyden vähentymistä hidastavat toimialoittaisen rakennemuutoksen pahentamat kohtaanto-ongelmat. Työttömyysaste jää vuonna 2014 8,0 prosenttiin, eikä työllisyyden hidastaminen vielä näy vuoden kokonaisluvussa. Väestörakenteen muutos näkyy ennusteperiodilla erityisesti siinä, että työllisyysaste paranee, vaikka työllisten määrä ei lisääny. Työllisyysaste nousee vuonna 2014 69,3 %:iin.

Työttömyysaste

prosenttia

Lähde: Tilastokeskus, VM

Kuluttajahintojen nousu hidastuu, mutta pysyttelee euroaluetta ripeämpänä

Kuluttajahintojen vuosimuutos eli inflaatio tulee kuluvana vuotena olemaan keskimäärin 2,8 %. Inflaatio on hidastunut vuoden loppua kohden mm. energiahyödykkeiden, jalostettujen elintarvikkeiden sekä tavaroiden inflaation hidastumisen takia. Lisäksi asuntolainojen ja kulutusluottojen keskimääräiset korot painuivat alle edellisvuoden tason kesällä ja ovat siitä lähtien hidastaneet inflaatiota. Vuoden loppua kohden sekä palveluiden että etenkin tuore-elintarvikkeiden hyödykeryhmissä inflaatio on kiihtynyt. Päättyvänä vuonna välillisen verotuksen kiristyminen välittyi hintoihin pääsääntöisesti odotetulla tavalla ja aiheutti noin prosenttiyksikön nousun kuluttajahintoihin.

Ensi vuonna keskimääräisen inflaation odotetaan hidastuvan 2,2 prosenttiin. Merkittävin inflaatiota hidastava tekijä on edellisvuotta alhaisempi korkotaso. Lisäksi vuoden 2012 välillisten verojen kiristymisen aiheuttama inflaation nopeutumisen päättyy kevään 2013 kuluessa. Toisaalta arvonalisäverokantojen korottaminen yhdellä prosenttiyksiköllä vuoden vaihteessa sekä muutamat muut veronkorotukset aiheuttavat yhteensä noin 0,7 prosenttiyksikön nousupaineen kuluttajahintoihin. Ensi vuonna raakaöljyn hinnan oletetaan pysyvän lähellä päättyvän vuoden keskimääräistä hintaa ja muiden raaka-aineiden ennakoidaan jonkin verran halpenevan päättyvästä vuodesta. Hintapaineet ovat näiltä osin jäämässä siten maltillisiksi. Tuore-elintarvikkeiden inflaatio pysyttelee nopeana vielä jonkin aikaa ja hidastuu sillä oletuksella, että satokaudesta tulee tavanomainen. Palveluiden inflaatio hidastuu päättyvän vuoden lopun vauhdista ensi vuonna mm. hitaamman ansiokehityksen myötä.

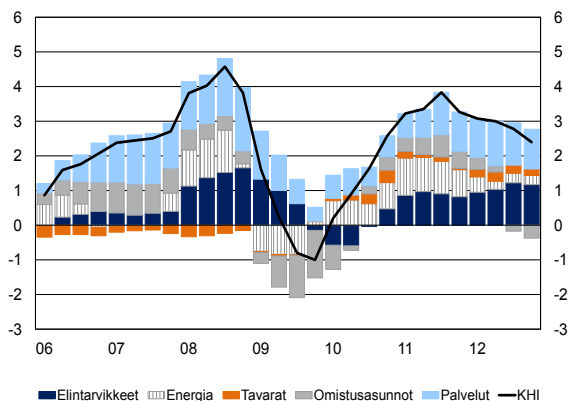
Ennustejaksolla kuluttajahintojen ennustetaan kohoavan Suomessa nopeammin kuin euroalueella keskimäärin. Yhdenmukaistetulla kuluttajahintaindeksillä mitattu inflaatio oli Suomessa kuluvana vuonna keskimäärin runsaat kolme prosenttia, ja hidastuu 2,8 prosenttiin ensi vuonna. Euroalueen keskimääräiseksi inflaatiouvahdiksi muodostuu tänä vuonna noin 2,5 % ja euroalueen inflaation odotetaan hidastuvan alle kahteen prosenttiin ensi vuonna. Suomessa yhdenmukaistettu inflaatio hidastuu lähelle kahta prosenttia vuonna 2014.

Nimellisten ansioiden nousuvauhti hidastuu ensi vuonna

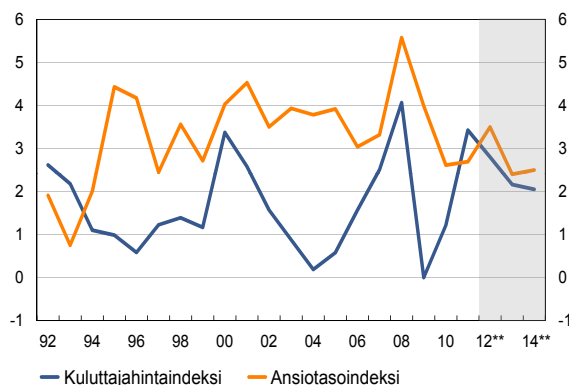
Raamisopimus määrittää nimellisten ansioiden kehitystä kuluvana ja ensi vuonna. Kuluvana vuonna ansiotasoindeksi kohoaa 3,5 prosenttia. Vuonna 2013 ansiotasoindeksin nousun ennakoidaan hidastuvan, kun raamisopimukseen kuuluva toinen korotus on ensimmäistä korotusta matalampi ja muiden ansioita kasvattavien tekijöiden osuuden arvioidaan olevan yhtä suuri kuin kuluvana vuonna. Vuoden 2014 ansiotason kehitys riippuu uusin työ- ja virkaehtosopimusten sisältämisestä palkankorotuksista. Teknisenä oletuksena vuoden 2014 ansiokehitykselle on ennustettu 2,5 prosentin kasvua. Reaaliensiot kohoavat tänä vuonna 0,7 % ja ensi vuonna 0,2 %.

Yksikkötyökustannukset kasvavat kuluvana vuonna ripeästi, yli neljän prosentin vauhtia, kun työvoimakustannukset työtuntia kohden kasvavat 3,8 % ja tuottavuus supistuu reilun puoli prosenttia. Yksikkökustannukset kasvavat myös vuosina 2013 ja 2014, mutta selvästi kuluvaa vuotta hitaammin.

Kuluttajahintaindeksi
prosenttimuutos ja kasvuvaiikutukset

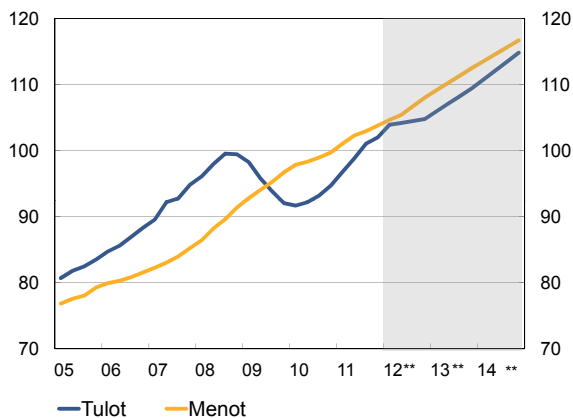
Kuluttajahinta- ja ansiotasoindeksi
muutos edellisestä vuodesta, prosenttia

Lähde: Tilastokeskus, VM

Julkisyhteisöjen tulot ja menot

liukuva vuosisumma, miljardia euroa

Lähde: Tilastokeskus, VM

Julkinen talous pysyy alijäämäisenä

Heikentyneet kasvunäkymät heijastuvat suoraan julkisen talouden rahoitusasemaan. Julkisen talouden alijäämä kuitenkin pienenee ensi vuonna hallituksen sopeutustoimien ansiosta. Sopeutustoimet pienentävät alijäämää runsaan prosenttiyksikön suhteessa kokonaistuotantoon. Julkisyhteisöjen menoaste ja samoin veroaste kohoavat ensi vuonna. Työttömyydestä ja väestön ikääntymisestä aiheutuvat menot nostavat menoastetta. Veroastetta nostavat veronkorotukset. Julkista velkaa kasvattavat valtion ja kuntien velkaantumisen lisäksi Euroopan väliaikaisen rahoitusvakausvälineen myöntämät luotot, jotka Eurostatin päätöksellä kirjataan takauksia myöntäneiden euromaiden julkiseen velkaan.

Sopeutustoimet kohentavat erityisesti valtiontalouden asemaa, mutta silti valtiontalous pysyy syvästi alijäämäisenä ennustejaksolla. Verotuloarvioita on alennettu siksi, että keskeisten veropohjien, kuten yksityisen kulutuksen, ansio- ja pääomatulojen sekä yritysten toimintaylijäämän arvioidaan kasvavan aiemmin arvioitua hitaammin. Valtiontalouden arvioidaan olevan ensi vuonna noin 6,1 mrd. euroa alijäämäinen kansantalouden tilinpidon käsittein, mikä on noin 3,0 % suhteessa kokonaistuotantoon. Tänä vuonna valtio ottaa velkaa budjetoitua nettoraahoitustarvetta vähemmän, koska valtion kassa-asema ja maksuvalmius ovat hyvät. Valtion velkaantuminen ei kuitenkaan taitu ennustejakson aikana.

Tänä vuonna paikallishallinnon alijäämä syvenee verotulojen kasvun hidastumisen seurauksena. Kuntien veroprosenttien korotukset kompensoivat osittain veropohjien kasvun hidastumista vuonna 2013. Valtiontalouden sopeutustoimet hillitsevät puolestaan valtionosuuksien kasvua. Paikallishallinnon investoinnit eivät kasva, mutta kulutusmenot sen sijaan nousevat väestön ikärakenteen muutoksen seurauksena. Vuonna 2013 paikallishallinnon alijäämäksi arvioidaan 0,6 % suhteessa kokonaistuotantoon, ja lainakannan kasvu jatkuu.

Sosiaaliturvarahastojen ylijäämä supistuu kuluvana vuonna 2,6 prosenttiin suhteessa kokonaistuotantoon lähinnä korkotulojen alenemisen, palkkasumman kasvun hidastumisen sekä eläke- ja työttömyysmenojen nopean kasvun takia. Vuonna 2013 sosiaaliturvarahastojen ylijäämä supistuu edelleen 2,2 prosenttiin suhteessa kokonaistuotantoon pitkälti työeläkelaitosten rahoitusaseman heikkenemisen takia. Vaikeutuva työttömyystilanne sekä palkkasumman kasvun hidastuminen pienentävät sosiaaliturvarahastojen ylijäämää. Muiden sosiaaliturvarahastojen rahoitusasema on lähellä tasapainoa.

Keskeiset ennusteluvut

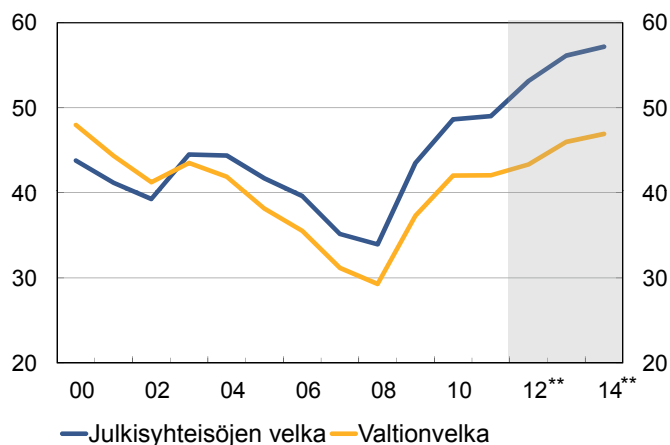
	2011 mrd. euroa	2009	2010	2011	2012**	2013**	2014**
		määrän muutos, prosenttia					
Bruttokansantuote markkinahintaan	189	-8,5	3,3	2,7	-0,1	0,5	1,7
Tavaroiden ja palvelujen tuonti	78	-17,2	6,9	5,7	-2,6	0,5	3,8
Kokonaistarjonta	268	-11,2	4,3	3,6	-0,8	0,5	2,3
Tavaroiden ja palvelujen vienti	77	-21,3	7,5	2,6	-1,7	1,1	4,2
Kulutus	151	-1,7	2,1	1,8	1,3	0,6	1,2
yksityinen	105	-2,9	3,3	2,4	1,5	0,6	1,4
julkinen	46	1,1	-0,3	0,4	0,8	0,6	0,8
Investoinnit	37	-13,2	1,9	6,8	-2,3	-2,8	2,8
yksityiset	32	-15,7	3,5	7,7	-3,1	-3,4	3,3
julkiset	5	4,9	-7,6	0,6	3,3	1,0	-0,2
Kokonaiskysyntä	268	-11,2	4,3	3,6	-0,8	0,5	2,3
kotimainen kysyntä	191	-6,2	2,9	4,5	-0,5	0,2	1,6
		2009	2010	2011	2012**	2013**	2014**
Palvelut, määrän muutos, %		-4,7	1,6	2,3	0,2	0,7	1,6
Koko teollisuus, määrän muutos, %		-22,7	8,3	0,9	-1,1	1,4	3,0
Työn tuottavuus, muutos, %		-5,8	3,0	0,8	-0,6	0,7	1,4
Työlliset, muutos, %		-2,9	-0,4	1,1	0,5	-0,3	0,0
Työllisyysaste, %		68,3	67,8	68,6	69,1	69,1	69,3
Työttömyysaste, %		8,2	8,4	7,8	7,7	8,1	8,0
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %		0,0	1,2	3,4	2,8	2,2	2,1
Ansiasoaindeksi, muutos, %		4,0	2,6	2,7	3,5	2,4	2,5
Vaihtotase, mrd. euroa		3,4	2,9	-2,2	-3,0	-2,4	-1,8
Vaihtotase, % BKT:sta		2,0	1,6	-1,2	-1,5	-1,2	-0,9
Lyhyet korot (euribor 3 kk), %		1,2	0,8	1,4	0,5	0,3	0,7
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 v), %		3,7	3,0	3,0	1,9	1,7	2,1
Julkisyhteisöjen menot, % BKT:sta		56,1	55,8	54,8	55,4	56,2	56,1
Veroaste, % BKT:sta		42,7	42,4	43,3	43,4	44,2	44,5
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä, % BKT:sta		-2,7	-2,8	-0,9	-1,6	-1,5	-0,9
Valtion rahoitusjäämä, % BKT:sta		-4,8	-5,6	-3,3	-3,6	-3,0	-2,4
Julkisyhteisöjen bruttovelka, % BKT:sta		43,5	48,6	49,0	53,2	56,1	57,2
Valtionvelka, % BKT:sta		37,3	42,0	42,1	43,3	46,0	46,9

Valuuttakurssi EUR/USD

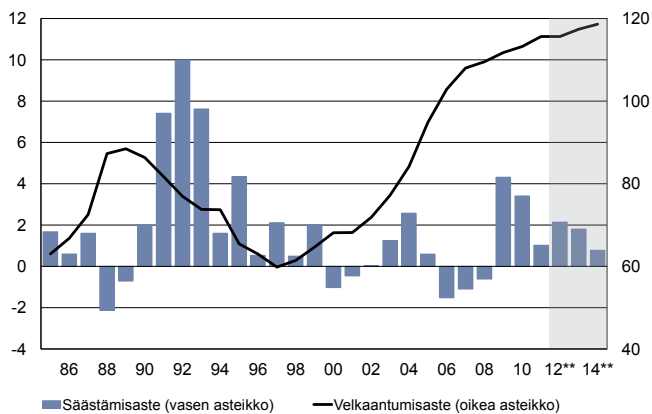
Lähde: Euroopan keskuspankki

Julkisyhteisöjen velka ja valtionvelka suhteessa BKT:een, prosenttia

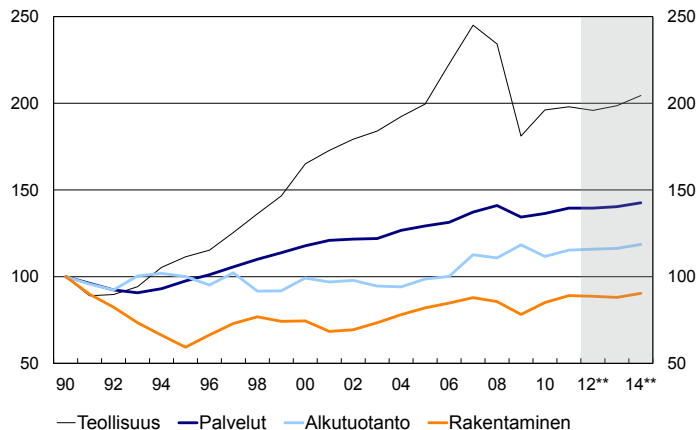
Lähde: Tilastokeskus, Valtiokonttori, VM

Kotitalouksien säästäminen ja velkaantuminen osuus käytettävissä olevista tuloista, prosenttia

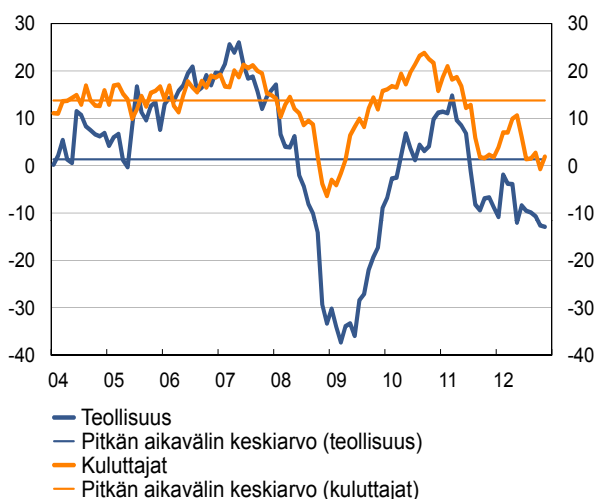
Lähde: Tilastokeskus, VM

Tuotanto 1990=100

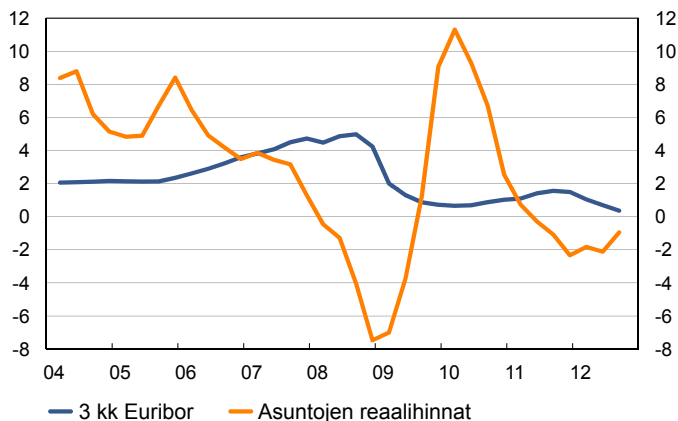
Lähde: Tilastokeskus, VM

Teollisuuden ja kuluttajien luottamus saldo, kausitasoitettu

Lähde: Euroopan komissio

Lyhyet korot ja asuntojen reaalihinnat prosenttia ja muutos edellisen vuoden vastaavasta neljänneksestä

Lähde: Reuters, Tilastokeskus

LISÄTIETOJA ANTAVAT:

Suhdanneyksikön päällikkö Mika Kuismanen, puh. 02955 30021, gsm 040 502 5107
Finanssisihteeri Mikko Sariola, puh. 02955 30024, gsm 0400 127 743

JULKINEN TALOUS

Vakausyksikön päällikkö Mikko Spolander, puh. 02955 30006, gsm 040 558 7457